

SUOMEN VALTUUSKUNNAN LOPPURAPORTTI

KÖÖPENHAMINAN ILMASTOISTUNNOT

7.–19.12.2009

Raportti seuraavista kokouksista

- YK:n ilmastopöytäkirjan osapuolokokouksen 15. istunto (COP 15)
- Kiotoa koskevan pöytäkirjan osapuolokokouksen 5. istunto (COP/MOP 5)
- Pitkän aikavälin yhteistyötä ilmastomuutokseen vastaamiseksi käsittelevän ad hoc -työryhmän (AWG-LCA) 8. istunto
- Kiotoa koskevan pöytäkirjan kuuluvien kehittyneiden maiden tulevia velvoitteita tarkastelevan ad hoc -työryhmän (AWG-KP) 10. istunto
- Tieteellisteknisen avustavan toimielimen 31. istunto (SBSTA 31)
- Toimeenpanoa seuraavan alaelimen 31. istunto (SBI 31)

Sekä liitteenä

- Suomen valtuuskunnan kokoonpano
- Tasavallan presidentti Tarja Halosen puhe korkean tason osuudessa
- Suomen järjestämät oheistapahtumat

Sisältö

1.	YHTEENVETO	3
1.1	Arvio Kööpenhaminan tuloksista	3
1.2	Jatkotyö	5
2.	ILMASTOSOPIMUKSEN OSAPUOLIKOKOUKSEN 15. ISTUNTO (COP 15)	5
2.1	Avausistunto ja organisatoriset asiat (asiakohdat 1-4).....	5
2.2	Uutta pöytäkirjaa koskevat muutosehdotukset sopimuksen 17 artiklan mukaisesti (asiakohta 5).....	6
2.3	Maltan muutosehdotus ilmastopimuksen I liitteen muuttamisesta (asiakohta 6)	6
2.4	Rahoitusmekanismin (GEF) arviointi (asiakohta 7a)	6
2.5	Korkean tason osuus	6
3.	KIOTON PÖYTÄKIRJAN OSAPUOLIKOKOUKSEN 5. ISTUNTO (COP/MOP 5)	7
3.1	Avausistunto ja organisatoriset asiat (asiakohdat 1-4).....	7
3.2	Kioton pöytäkirjan muuttamista koskevat ehdotukset (asiakohta 5).....	7
3.3	Puhtaan kehityksen mekanismi (asiakohta 6)	7
3.4	Yhteistoteutukseen liittyvät asiat (asiakohta 7).....	8
3.5	Kioton pöytäkirjan noudattamista valvovan komitean (Compliance Committee) raportti (asiakohta 8).....	8
3.6	Adaptaatorahasto (asiakohta 9)	9
3.7	Ehdotus Kioton pöytäkirjan valvontajärjestelmän muuttamisesta (asiakohta 10)	9
3.8	Kazakstanin muutosehdotus Kioton pöytäkirjan liitteen B muuttamisesta (asiakohta 12)...	9
4.	PITKÄN AIKAVÄLIN YHTEISTYÖTÄ ILMASTONMUUTOKSEEN VASTAAMSEKSI KÄSITTELEVÄN AD HOC -TYÖRYHMÄN (AWG-LCA) 8. ISTUNTO.....	10
4.1	Yhteinen näkemys.....	10
4.2	Päästöjen vähentäminen	10
4.2.1	REDD+.....	11
4.2.2	Kansainvälisen lentoliikenteen ja merenkulun päästöt	11
4.2.3	Mekanismit (Emissions trading and the project-based mechanisms).....	12
4.2.4	Vastetoimet.....	12
4.3	Sopeutuminen	12
4.4	Teknologia ja kehitysmaiden toimintavalmiuksien parantaminen	12
4.4.1	Teknologia.....	12
4.4.2	Kehitysmaiden toimintavalmiuksien vahvistaminen	13
4.5	Rahoitus.....	13
4.6	Ilmasto ja tasa-arvonäkökulma.....	14
5.	PUITESOPIMUKSEN I LIITTEEN MAIDEN SEURAAVAN SITOUMUSKAUDEN VELVOTTEITA TARKASTELEVAN AD HOC -TYÖRYHMÄN (AWG-KP) 10. ISTUNTO	14
5.1	Kioton pöytäkirjan liitteen I valtioiden päästövähennykset	14
5.1.1	Nielut.....	14
5.1.2	Mekanismit	14
5.1.3	Mahdolliset seuraamukset	14
5.1.4	Muut asiat eli kaasut, sektorit, yksiköt.....	15
6.	SOPIMUKSEN JA PÖYTÄKIRJAN ALAELINTEN 31. ISTUNNOT	15
6.1	SBSTA 31	15
6.1.1	Nairobun työohjelma (asiakohta 3)	15
6.1.2	Tutkimus ja systemaattinen havainnointi (asiakohta 6).....	15
6.1.3	I liitteen maiden kasvihuonekaasuinventarioiden tarkastukset (review) (asiakohta 7a)	16
6.1.4	Hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS) geologisiin muodostumiin osana puhtaan kehityksen mekanismia (CDM) (asiakohta 8b)	16

6.2	SBI 31	16
6.2.1	I liitteen maiden kansalliset tiedonannot, inventaarioraportit ja niiden tarkastukset (asiakohdat 3a ja b, 10 ja 13)	16
6.2.2	Sopimuksen artiklaan 4.8 ja 4.9 liittyvät asiat (asiakohta 6 a)	16
6.2.1	Vähiten kehittyneitä maita koskevat asiat (asiakohta 6b)	16
6.2.2	Kioton pöytäkirjan elimissä toimivien yksityisten henkilöiden erioikeudet ja vapaudet (asiakohta 14 d)	16
7.	LIITTEET	17

1. YHTEENVETO

Kööpenhaminassa Tanskassa järjestettiin 7.-19.12.2009 varsinaisten YK:n ilmastopöytäkirjan osapuolten COP 15- ja COP/MOP 5 -kokousten sekä niitä valmistelevien alaelinten (SBI ja SBSTA) istuntojen lisäksi myös pitkän aikavälin yhteistyötä ilmastonmuutokseen vastaamiseksi käsittelevän ad hoc -työryhmän (AWG-LCA) sekä Kioton pöytäkirjaan kuuluvien kehittyneiden maiden tulevia velvoitteita tarkastelevan ad hoc -työryhmän (AWG-KP) kokoukset. Kööpenhaminan kokouksen tavoitteena oli sopia vuoden 2012 jälkeisestä ilmastopolitiikasta.

Kööpenhaminan ilmastokokous oli yksi suurimmista koskaan järjestetyistä YK-kokouksista, johon oli etukäteen rekisteröitynyt yli 45 000 valtioiden, sidosryhmien, järjestöjen ja lehdistön edustajaa. Suomea edusti tasavallan presidentti Tarja Halosen vetämä valtuuskunta, jonka kokoonpano kokonaisuudessaan näkyi liitteessä 1.

1.1 Arvio Kööpenhaminan tuloksista

Kööpenhaminan ilmastokokouksen lopputuloksena syntyi ns. Kööpenhaminan sitoumus (Copenhagen Accord), jonka pohjalta neuvotteluja jatketaan vuonna 2010. Vaikka lopputulos ei vastaakaan EU:n kokoukselle asettamia tavoitteita, merkitsee poliittinen yhteisymmärrys kuitenkin askelta eteenpäin ja tarjoaa hyvän pohjan jatkaa työtä laillisesti sitovan sopimuksen aikaan saamiseksi. Samalla Kööpenhaminan kokous, johon osallistui yli 120 valtion tai hallituksen päämiestä osoitti, että ilmastonmuutos on noussut selvästi yhdeksi kansainvälisen yhteistyön painopisteistä.

Kööpenhaminan sitoumuksen teksti neuvoteltiin valtion- ja hallitusten päämiesten keskuudessa 29 maan ryhmässä viimeisen kokousvuorokauden aikana. Tässä ryhmässä olivat mukana sekä kehitys- että kehittyneiden maiden edustajat seuraavista maista: Algeria, Australia, Bangladesh, Brasilia, Espanja, Etelä-Afrikka, Etelä-Korea, Etiopia, EU (Ruotsi, komissio), Gabon, Grenada, Indonesia, Intia, Iso-Britannia, Japani, Kiina, Kolumbia, Lesotho, Malediivit, Meksiko, Norja, Papua-Uusi-Guinea, Ranska, Saksa, Saudi-Arabia, Sudan, Venäjä ja Yhdysvallat. Viime kädessä sitoumus syntyi muutamien keskeisten suurvaltojen toimesta; Yhdysvallat ja Kiina olivat ratkaisevassa asemassa, myös Brasilia ja Intia aktiivisesti mukana.

Viimeisessä täysistunnossa Kööpenhaminan sitoumus merkittiin osapuolokokouksen päätöksellä tiedoksi. Asiakirjan hyväksymiseen olisi vaadittu yksimielinen tuki tekstillä. Sitoumuksen äänestäjiä vastustajia olivat Nicaragua, Venezuela, Kuuba, Ecuador, Bolivia ja Sudan. Näille maille sen vastustaminen oli selkeästi laajempi poliittinen asia; ne myös vastustivat prosessia eli sitä, että asiakirja oli neuvoteltu pienessä ryhmässä. Pienistä saarivaltioista myös Tuvalu vastusti alkuun sitoumusta, mutta kohdisti kritiikkinsä asiakirjan sisältöön eikä prosessiin. Toisaalta on merkittävää, että kehitysmaaryhmän sisältä löytyi myös paljon sitoumustekstin puolustajia, kuten Etiopia Afrikan Unionin ja Grenada pienten saarivaltioiden puolesta.

Kööpenhaminassa saavutetussa poliittisessa yhteisymmärryksessä lähtökohtana ovat vapaaehtoiset ilmoitukset kansallisista tavoitteista ja toimista. Teollisuusmaiden tulee ilmoittaa koko talouden kattavat kvantifioidut päästövähennystavoitteensa vuodelle 2020 tammikuun 2010 loppuun mennessä. Kioton pöytäkirjan osapuolten tulee voimistaa päästövähennyksiään Kioton pöytäkirjasta. Päästötavoitteiden saavuttamista ja rahoitusvelvoitteiden täyttämistä valvotaan nykyisten ja mahdollisesti uusien, osapuolokokouksessa hyväksyttävien ohjeiden mukaisesti.

Kehitysmaiden tulee vastaavasti ilmoittaa päästövähennystoimia, jotka ovat yhdenmukaisia ilmastopöytäkirjan artiklojen 4.1. (=kaikkien maiden yhteiset velvoitteet) ja 4.7 (=kehitysmaiden toimien

toteutus riippuu teollisuusmailta saatavasta rahoituksesta + taloudellinen ja sosiaalinen kehitys sekä köyhyyden vähentäminen ovat kehitysmaiden ykkösprioriteetit) kanssa.

Ilmoitukset eivät tässä vaiheessa ole laillisesti velvoittavia. Yhteisenä tavoitteena on rajoittaa lämpötilan nousu kahteen asteeseen. Yhteisiä päästövähennystavoitteita vuosille 2020 tai 2050 ei tekstissä esitetä.

Rahoituskysymykset olivat odotetusti keskeisessä roolissa Kööpenhaminassa ja myös valtionpäämiestasolla neuvoteltu Kööpenhaminan sitoumus sisältää paljon rahoitukseen liittyviä sitoumuksia ja elementtejä. Näistä keskeisiä ovat seuraavat:

- Teollisuusmaat lupaavat kehitysmaalle ns. lyhyen aikavälin ilmastorahoitusta yhteensä \$30 miljardia 2010–2012. EU on sitoutunut 7,2 mrd. EUR rahoitusosuuteen joulukuun Eurooppa-neuvostossa. Lopulliset tarjoukset muilta osapuolilta puuttuvat vielä.
- Pitkän tähtäimen ilmastorahoituksen tavoitteeksi asetetaan \$100 miljardia/vuosi vuoteen 2020 mennessä; tämä summa kattaa niin yksityisen kuin julkisenkin rahoituksen. Myös USA vahvisti tämän tason. Rahoitus olisi "suhteessa mitigaatiotoimiin ja toimeenpanon läpinäkyvyyteen" eli ehdollista sille, että kehitysmaat sitoutuvat osaltaan toimiin.
- Kokonaisrahoitus koostuu lukuisista eri lähteistä: julkinen/yksityinen, multi- ja bi-rahoituskanavat, innovatiiviset rahoituslähteet (alternative sources). Näin todetaan nykyisten instituutioiden rooli myös jatkossa.
- Sopeutumisrahoitus kohdennetaan etenkin köyhimmille ja haavoittuvimmille maille.
- Perustetaan uusi kansainvälinen ilmastorahasto, Copenhagen Green Climate Fund. Käytännössä rahasto pohjautuu Maailmanpankin olemassa olevien ilmastorahastojen (Climate Investment Funds) pohjalle, mutta tuo ne ilmastopimuksen ohjaukseen ja raportointivollisiksi sille. Suuri osa rahoituksesta kanavoidaan uuden rahaston kautta.
- Lisäksi perustetaan uusi korkean tason elin tarkastelemaan potentiaalisia rahoituksen lähteitä, mm. innovatiivisia rahoituslähteitä, ja sitä, miten rahoitustarpeet näiden avulla onnistutaan täyttämään.

Koska Kööpenhaminan sitoumusta ei hyväksytty osapuolikokouksen päätöksellä, siinä mainittujen uusien elimien ja mekanismien perustaminen (kuten Copenhagen Green Climate Fund, rahoituksen korkean tason elin) vaativat erillisen COP-päätöksen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ne voidaan perustaa aikaisintaan seuraavan osapuolikokouksen jälkeen joulukuussa 2010.

EU:n alkuperäisenä tavoitteena oli saada Kööpenhaminassa aikaan laillisesti sitova, maailmanlaajuinen sopimus, jossa kaikki suuret taloudet ovat mukana ja joka mahdollistaa pysymisen 2 asteen tavoitteessa. Jo syksyn kuluessa oli kuitenkin selvää, ettei laillisesti sitovaa sopimusta kyetä neuvottelemaan käytettävissä olevan ajan puitteissa.

EU on jo aiemmin sitoutunut -20 % päästövähennykseen omalla lainsäädännöllään. Tähän sisältyy mahdollisuus siirtyä -30 % päästövähennystarjoukseen, jos uudesta ilmastopimuksista saadaan kattava ja maailmanlaajuinen. Siirtyminen edellyttää muiden teollisuusmaiden sitoutumista vastaaviin päästövähennyksiin ja kehitysmaiden osallistumista vastuunsa ja valmiuksiensa mukaan. Kööpenhaminan kokouksen lopputulos ei vastannut EU:n sille asettamia odotuksia, joten EU:n päästöjen vähennystavoite pysyi Kööpenhaminassa 20 prosentissa. EU kävi kuitenkin viimeisinä kokouspäivinä keskustelua mahdollisesta siirtymisestä 20 % päästövähennystavoitteesta 30 %

tavoitteeseen. Neuvottelujen lopputulos ei kuitenkaan lopulta muodostunut sellaiseksi, että korkeampaan päästövähennystavoitteeseen siirtyminen olisi ollut asetettujen ehtojen mukaan mahdollista.

Sitoumukset sisältää lyhyet ja yleiset viittaukset kehitysmaiden metsäkadon hidastamiseen, teknologiaan, sopeutumiseen ja mekanismien käyttöön. Yksityiskohtaisemmat päätökset lukuisista eri asiakohdista sekä Kioton pöytäkirjan että ilmastopöytäkirjan toimeenpanon vahvistamisen osalta hyväksyttiin varaumiseen jatkotyöskentelyn pohjaksi.

Myös Suomen aktiivisesti tukemat viittaukset sukupuolten tasa-arvoon ja naisten osallistamiseen säilyvät neuvottelutekstien osana. Suomen kannalta merkittävä neuvottelukysymys hiilinielujen roolista jäi ratkaisematta Kööpenhaminassa.

1.2 Jatkotyö

Kööpenhaminan sitoumus antaa jatkomandaatin 16. osapuolikokoukseen saakka Kioton pöytäkirjan jatkosta (AWG-KP) ja ilmastopöytäkirjan toimeenpanon vahvistamisesta (AWG-LCA) neuvotteleville työryhmille. Seuraava osapuolikokous pidetään Meksikossa joulukuussa 2010. Tätä edeltää valmistelukokous Bonnissa kesäkuussa 2010, osin ministeritasolla. Muista mahdollisista ylimääräisistä kokouksista ei tässä vaiheessa ole tietoa. Meksiko sai Kööpenhaminassa mandaatin informaalien konsultaatioiden järjestämiseen maiden ja maaryhmien edustajien kanssa ennen joulukuun kokousta.

2. ILMASTOSOPIMUKSEN OSAPUOLIKOKOUKSEN 15. ISTUNTO (COP 15)

2.1 Avausistunto ja organisatoriset asiat (asiakohdat 1-4)

Kööpenhaminan ilmastokokouksen avajaisissa puhuivat Tanskan pääministeri Lars L. Rasmussen, Kööpenhaminan pormestari Ritt Bjerregaard, IPCC:n puheenjohtaja Rajendra Pachauri ja UNFCCC:n pääsihteeri Yvo de Boer. He korostivat puheenvuoroissaan poliittista momentumia, kokouksen onnistumisen tärkeyttä ja kattavan sopimuksen aikaansaamista.

COP 14 -puheenjohtaja, Puolan ympäristöministeri Maciej Nowicki, korosti avauspuheenvuorossaan kokouksen merkittävää roolia ilmastonmuutokseen vastaamisessa. COP 15 -puheenjohtajaksi valittiin Tanskan ilmastoministeri Connie Hedegaard. Hedegaard totesi poliittisen tahdon ilmastonmuutoksen torjumiseksi olevan ennennäkemättömän suuri ja rohkaisi osapuolia työskentelemään kattavan sopimuksen aikaansaamiseksi. Korkean tason osuuden alussa Connie Hedegaard erosi tehtävästään ja tilalle nimitettiin Tanskan pääministeri Lars L. Rasmussen. Connie Hedegaard siirtyi COP-puheenjohtajan erityisedustajaksi.

Osapuolet hyväksyivät kokouksen esityslistan, ja viimeisimmät ilmastopöytäkirjan ratifioinnit mukaan lukien puheenjohtaja totesi 194 valtion olevan osapuolia. Seuraavat osapuolikokoukset päätettiin pidettäväksi 29.11.–10.12.2010 Meksikossa ja 28.11.–9.12. 2011 Etelä-Afrikassa.

AWG-LCA -neuvotteluraiteen raportti esiteltiin osapuolikokoukselle ja keskusteluja jatkettiin sekä kontakti- että valmisteluryhmissä. Lopputulossa tehtiin päätös neuvotteluraiteen mandaatin jatkamisesta Meksikon osapuolikokoukseen saakka, jolloin lopputulos tulisi olla osapuolten hyväksyttävissä. Päätöksen mukaan työtä jatketaan samojen tekstien pohjalta. Samalla Meksikolle myönnettiin mandaatti fasilitoida neuvotteluita lopputuloksen aikaansaamiseksi.

Osapuolikokouksiin liittyvät päätökset ovat luettavissa ilmastosihteeristön nettisivuilta:
http://unfccc.int/meetings/cop_15/items/5257.php

2.2 Uutta pöytäkirjaa koskevat muutosehdotukset sopimuksen 17 artiklan mukaisesti (asiakohta 5)

Sopimuksen 17 artiklan mukaisesti viisi osapuolta jätti kuusi kuukautta ennen kokousta ehdotuksen uuden pöytäkirjan tekemiseksi. Ehdotuksen tekivät seuraavat osapuolet: Japani (FCCC/CP/2009/3), Tuvalu (FCCC/CP/2009/4), Australia (FCCC/CP/2009/5), Costa Rica (FCCC/CP/2009/6) ja Yhdysvallat (FCCC/CP/2009/7). Muutosehdotukset liittyvät tosiasiallisesti AWG-LCA:n työhön. Tuvalu vaati asian yhteydessä, että muutosten käsittelyä varten perustetaan erillinen kontaktiryhmä. Ehdotus johti pitkällisiin konsultaatioihin. Tuvalun ehdotusta ei kuitenkaan hyväksytty. Ehdotuksia ei muutenkaan käsitelty, eikä asiakohdasta hyväksytty päätöstä eikä päätelmiä. Tämän vuoksi asiakohdan käsittely siirtyi automaattisesti seuraavaan osapuolikokoukseen.

2.3 Maltan muutosehdotus ilmastopimuksen I liitteen muuttamisesta (asiakohta 6)

Malta on tehnyt esityksen lisäämisestään ilmastopimuksen I liitteeseen. Sopimuspuolten kokouksen avausistunnossa Malta perusteli esitystään muun muassa sillä, että liittyttyään EU:n jäseneksi se on jo tosiasiallisesti noudattanut ilmastopimuksen I liitteen maille asetettuja velvoitteita osallistumalla mm. EU:n päästökauppajärjestelmään ja sitoutumalla EU:n energiapakettiin. Ehdotuksesta järjestettiin informaalit 10. ja 11.12.2009, joissa fasilitaattorina toimi Steven Boer Kanadasta.

Ehdotus ei aiheuttanut keskustelua ja osapuolikokous hyväksyi päätöksen, jolla Malta lisättiin liitteen I maihin (FCCC/CP/2009/L2). Muutos tulee voimaan sopimuksen 16 artiklan 3 kappaleen mukaisesti kuuden kuukauden kuluessa niihin osapuoliin nähden, jotka eivät tuon ajan kuluessa ole vastustaneet.

2.4 Rahoitusmekanismin (GEF) arviointi (asiakohta 7a)

Asiakohdan käsittely jäi SBI:ssa kesken. COP 15 teki menettelytapapäätöksen, jossa SBI kehoitetaan jatkamaan asian käsittelyä 32. istunnossaan ja päätettiin että asian käsittely saatetaan päätökseen COP 16 -istunnossa.

SBI:n asiaa käsitelleessä kontaktiryhmässä päästiin jonkun verran eteenpäin SBI:n kesäkuun kokouksessa käsitellyn päätösluonnoksen käsittelyssä. Osittain ajanpuutteenkin vuoksi ei ollut kuitenkaan mahdollista saattaa työtä loppuun Kööpenhaminassa. Toisaalta osapuolet halusivat välttää sellaisten GEF:n roolia koskevien kysymysten yksityiskohtaisen käsittelyä, jotka kuuluivat LCA:n puolella käytävien rahoitusneuvottelujen piiriin.

Samoista syistä hyväksyttiin vain tekninen menettelytapapäätös lisäsuositusten esittämisestä GEF:lle toimintansa kehittämiseksi. Tässäkin kehoitettiin SBI:ta jatkamaan asian käsittelyä seuraavassa istunnossaan ja todettiin että asiaan palataan COP 16:ssa.

2.5 Korkean tason osuus

Korkean tason osuus pidettiin 16.–18.12. Korkean tason avajaisissa puheenvuoroja käyttivät mm. YK:n pääsihteerin Ban Ki-moon, YK:n rauhanlähettiläs Wangari Maathai sekä prinssi Charles. Suomea korkean tason osuudessa edustivat tasavallan presidentti Tarja Halonen, pääministeri Matti Vanhanen ja ympäristöministeri Paula Lehtomäki. Suomen puheenvuorossa (liite 2) presidentti Ha-

lonen korosti kaikkien osapuolten toimien tarpeellisuutta ilmastonmuutokseen vastaamiseksi ja painotti myös naisten roolia aktiivisina toimijoina sekä neuvotteluissa että päätösten toimeenpanossa.

Kansallisissa puheenvuoroissa maat ja maaryhmien edustajat painottivat Kööpenhaminan kokouksen tärkeyttä ja erityisesti kehitysmaiden ilmastotoimiin tarvittavan rahoituksen merkitystä. Kaiken kaikkiaan 115 valtion- tai hallituksen päämiestä osallistui korkean tason osuuteen.

3. KIOTON PÖYTÄKIRJAN OSAPUOLIKOKOUKSEN 5. ISTUNTO (COP/MOP 5)

3.1 Avausistunto ja organisatoriset asiat (asiakohdat 1-4)

Puheenjohtaja Hedegaard avasi istunnon ja osapuolet hyväksyivät COP/MOP 5:n agendan. Ryhmi- en avauspuheenvuoroissa korostettiin I liitteen maiden päästövähennystarjousten ja tieteen vaatimusten välistä eroa ja kahden asteen tavoitteen tärkeyttä. Kehitysmaat korostivat kahden neuvotteluraiteen AWG-LCA ja AWG-KP pitämistä erillään toisistaan myös kokouksen lopputuloksessa, kun taas sateenvarjoryhmä ja EU totesivat yhden laillisen sopimuksen vastaavan parhaiten ilmas- tonmuutokseen.

AWG-KP:n raportti esiteltiin osapuolille, puheenjohtaja korosti prosessin merkittävyyttä, mutta joutu- i toteamaan, etteivät osapuolet ole päässeet sopuun Kioton pöytäkirjan lisäyksistä. Loppuistun- nossa hyväksyttiin päätös, jossa neuvotteluraiteen mandaattia jatketaan Meksikon osapuolikokouk- seen saakka ja velvoitetaan AWG-KP raporttoimaan työstään siellä. Työtä jatketaan vanhojen neu- vottelutekstien pohjalta.

3.2 Kioton pöytäkirjan muuttamista koskevat ehdotukset (asiakohta 5)

Ennen kokousta osapuolet jättivät 12 ehdotusta Kioton pöytäkirjan muuttamiseksi seuraavasti: EU:n ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/2), Tuvalun ehdotukset (FCCC/KP/CMP/2009/3 ja 4), Filip- piinit ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/5), Uuden-Seelannin ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/6), usei- den kehitysmaiden ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/7), Kolumbian ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/8), Valko-Venäjän ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/9), Australian ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/10), Japanin ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/11), Bolivian ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/12) ja Papua-Uuden-Guinean ehdotus (FCCC/KP/CMP/2009/13).

Muutosehdotukset liittyvät tosiasiallisesti AWG-KP:n työhön. Tuvalu vaati asian yhteydessä, että muutosten käsittelyä varten perustetaan erillinen kontaktiryhmä. Ehdotus johti pitkällisiin konsul- taatioihin. Tuvalun ehdotusta ei kuitenkaan hyväksytty. Ehdotuksia ei muutenkaan käsitelty, eikä asiakohdasta hyväksytty päätöstä eikä päätelmiä. Tämän vuoksi asiakohdan käsittely siirtyi auto- maattisesti seuraavaan osapuolikokoukseen.

3.3 Puhtaan kehityksen mekanismi (asiakohta 6)

Asiakohdan tarkoitus on ohjeistaa puhtaan kehityksen mekanismin hallintoneuvostoa (CDM Execu- tive Board, EB) ja edistää CDM:n tehokasta ja läpinäkyvää toimintaa Montrealissa tehdyn päätök- sen mukaisesti 7/CMP.1 (Further guidance relating to the clean development mechanism). Huomio- ta saivat toisaalta CDM-hallintoneuvoston toiminnan parantaminen, standardoitujen perusurien ke- hittäminen ja CDM-hankkeiden alueellinen jakautuminen.

CDM-keskustelu käynnistyi jo osapuolikokouksen alla pidetystä CDM EB:n kokouksesta, jossa CDM EB oli hylännyt kymmenen kiinalaisen tuulivoimahankkeen rekisteröinnin.

CDM herätti heti avausistunnossa paljon keskustelua. Kiina esitti tyytymättömyytensä CDM-hallintoneuvoston toimintaan. Useat kehitysmaat, muun muassa Etiopia ja Senegal, korostivat alueellisen jakautumisen merkitystä. EU kiinnitti huomiota useisiin kohtiin CDM-hallintoneuvoston raportissa, muun muassa CDM-hallinnon läpinäkyvyyden kehittämiseen ja hankkeiden arviointiprosessin uudistamiseen sekä standardoitujen perusurien käytön lisäämiseen.

Asiakohtaan perustettiin kontaktiryhmä, jota vetivät Christiana Figures Olsen (Costa Rica) ja Kunihiro Shimada (Japani). Puheenjohtajien tuottama päätösluonnos huomioi osapuolten avauspuheen vuorot. Informaaleissa keskusteluissa kävi nopeasti ilmeiseksi, että monet asiakohdan alla keskusteltavat asiat sisältävät poliittisia latauksia, eikä niistä välttämättä päästä yksimielisyyteen ennen kuin neuvottelut ovat edenneet riittävästi tulevaisuuden sitoumuksia käsittelevillä sopimusraiteilla.

Asiakohdasta hyväksytty päätös vahvistaa, että isäntävaltio voi toteuttaa kansallisia toimenpiteitä, joilla edistetään uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoa ja edellyttää, että CDM EB tarkentaa sääntöjään ja suuntaviivojaan, jotta mainitut politiikkatoimet eivät luo vääriä kannustimia hiili-markkinoille. Päätös edellyttää myös hankkeiden arviointiprosessin uudistamista ja hankekehitysrahaston perustamista seuraavassa osapuolikokouksessa.

3.4 Yhteistoteutukseen liittyvät asiat (asiakohta 7)

Kioton pöytäkirjan osapuolten konferenssi päätti ensimmäisessä istunnossaan (päätös 10/CMP.1) perustaa yhteistoteutuksen ohjauskomitean (Joint Implementation Supervisory Committee, JISC). Kööpenhaminan istunnossa käsiteltiin ohjauskomitean vuosittaista raporttia.

Ohjauskomitean budjetin todettiin olevan alijäämäinen. EU:n jäsenvaltioilta tiedusteltiin ylimääräisiä kontribuutioita ohjauskomitean toimintaan. Asiakohdan tärkeimmäksi keskustelunaiheeksi nousi share of proceeds -maksun laajentaminen koskemaan yhteistoteutusta.

Asiakohtaan perustettiin kontaktiryhmä, jota vetivät David Lesolle (Botswana) ja Pedro Martins Barata (Portugali). Asiakohdasta hyväksyttiin osapuolikokouspäätös.

3.5 Kioton pöytäkirjan noudattamista valvovan komitean (Compliance Committee) raportti (asiakohta 8)

Kioton pöytäkirjan noudattamista valvovan komitean puheenjohtaja Sebastian Oberthür esitteli komitean neljännen raportin. Raportti kattaa toimet aikavälillä 10.10.2008–13.10.2009. Raportissa pyydetään osapuolikokousta 1) ryhtymään neuvottelemaan komitean jäsenten ja varajäsenten nimityksistä; 2) selvittämään, mihin toimiin komitea voisi ryhtyä jatkuvasti myöhässä olevien kansallisten läheteiden suhteen (Luxemburg); 3) uudelleen harkitsemaan budjettia koskevan päätöksenteon yhteydessä komitean rahoitusta kaudelle 2010–2011 ja 4) saamaan päätökseen niin pian kuin mahdollista erioikeuksia ja vapauksia koskevan pitkän aikavälin järjestelyn.

Puheenjohtaja viittasi raportin yhteydessä myös Kroatian velvoitteiden täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen. Kroatia käytti puheenvuoron ja ilmaisi pettymyksensä päätökseen, joka kohtelee pöytäkirjan osapuolia epätasa-arvoisesti. Kroatia kertoi aikovansa valittaa päätöksestä. EU kiitti raportista ja totesi yhtyvän komitean Kroatiaa koskevaan päätökseen. Asiasta päätettiin järjestää informaali, jossa fasilitaattorina toimii EU:n komission Jürgen Lefevere.

Ensimmäiset informaalit järjestettiin 10.12. Sebastian Oberthür kertoi, että komitean jäsenten matkakustannusten korvaaminen perustuu YK:n matkustussääntöön (yli 9 tunnin matka korvataan business-luokassa) ja että komitea pitää tarpeellisena laajentaa matkakustannusten korvaamisen kaikkien jäsenten matkojen korvaamiseen, koska jäsenet toimivat komiteassa yksittäisinä asiantuntijoina, eivätkä kaikki saa valtion korvausta matkakustannuksistaan. EU (Kanada, Australia) katsoivat, että budjettia ei tulisi avata tässä istunnossa, vaan budjettikysymys tulisi keskustella pöytäkirjan seuraavan kokonaisbudjetin yhteydessä. Etelä-Korea huomautti, että matkakorvausten rahoitukseen tulisi palata tulevissa istunnoissa.

Kroatia katsoi, että komitean menettelysääntöjä tulisi muuttaa siten, että ne takaisivat tapausten tapuolisen käsittelyn. Kroatia vetosi erityisesti Islannin tapaukseen, (joka ei perustu CMP-päätökseen, eikä Kioton pöytäkirjan artiklaan) ja Sloveniaa koskevaan päätökseen (7/CP.12). Fasilitaattori huomautti, että Kroatialla on oikeus hakea muutosta päätökseen, mutta nyt valmisteltavana oleva päätös koskee komitean raportin hyväksymistä.

Fasilitaattori laati luonnospäätöksen ja konsultoi siitä osapuolia. Asia ei aiheuttanut erimielisyyksiä. Osapuolikokous hyväksyi asiasta viimevuotisen päätöksen tapaisen lyhyen päätöksen, jossa ei käsitellä mitenkään Kroatian mahdollista valitusta.

3.6 Adaptaatorahasto (asiakohta 9)

CMP 5 teki menettelytapapäätöksen adaptaatorahaston arvioinnin käynnistämisestä SBI:n 32. istunnossa tehtävällä toimeksiantoa koskevalla päätöksellä, joka tuodaan COP 16:n käsittelyyn.

CMP teki myös Adaptaatorahaston raporttia koskevan päätöksen, jossa mm. vahvistettiin AF:n johdokunnan päätös Saksan valinnasta rahaston juridiseksi kotipaikaksi. Eniten neuvotteluja vaati päätöksen viimeinen kohta, jossa kompromissina päädyttiin rohkaisemaan I liitteen maita ja kansainvälisiä järjestöjä antamaan AF:lle rahoitusta myös CDM:n hankkeista saatavien sovittujen tuotto-osuuksien lisäksi.

3.7 Ehdotus Kioton pöytäkirjan valvontajärjestelmän muuttamisesta (asiakohta 10)

Kyse on Saudi-Arabian ehdotuksesta, jolla pyritään saamaan Kioton pöytäkirjan 18 artiklan nojalla tehtävällä muutoksella valvontajärjestelmä (compliance) oikeudellisesti sitovaksi. Täysistunnossa Tuvalu piti ehdotusta tärkeänä ja huomautti, että on käsitelty noudattamisen valvontaa koskevan järjestelmän (compliance) muuttamista omassa ehdotuksessaan Kioton pöytäkirjan muuttamiseksi. Asian käsittely lykättiin CMP 6:een.

3.8 Kazakstanin muutosehdotus Kioton pöytäkirjan liitteen B muuttamisesta (asiakohta 12)

Kazakstan ratifioi Kioton pöytäkirjan 26.3.2009 ja talletti ratifioimiskirjansa 19.6.2009. Samassa yhteydessä Kazakstan pyysi ilmastopimuksen sihteeristöltä, että CMP 5:n alustavalle asialistalle lisättäisiin asiakohtana Kioton pöytäkirjan liitteen B muuttaminen siten, että Kazakstan ottaisi 100 % päästövähennystavoitteen perusvuotena 1992. Muutoksen myötä Kazakstan pääsisi osallistumaan päästökauppaan. Sihteeristö ei hyväksynyt Kazakstanin esitystä, koska määräaika Kioton pöytäkirjan muuttamista koskeville esityksille meni umpeen 17.6.2009. Kyseisenä ajankohtana Kazakstan ei vielä ollut Kioton pöytäkirjan osapuoli (90 päivää tallettamisesta), eikä siten voinut käyttää oikeuttaan tehdä Kioton pöytäkirjan muuttamista koskevaa ehdotusta pöytäkirjan 21 artiklan nojalla. Sihteeristö tulee kierrättämään ehdotuksen osapuolilla, jotta se voidaan ottaa käsiteltäväksi CMP 6:ssa.

Kazakstan vetosi täysistunnossa osapuoliin toteamalla, että se on halunnut vapaaehtoisesti sitoutua päästövähennykseen olematta ilmastopöytäkirjan I liitteen osapuoli. Kazakstanille on tärkeää päästä mukaan joustomekanismeihin. Venäjä ja Kirgisia tukivat Kazakstanin ehdotusta. Australia ja Burkina Faso ilmaisivat valmiutensa keskustella asiasta. EU (JPN) antoi tukensa sihteeristön prosessuaaliselle päätökselle siirtää asian käsittely seuraavaan osapuolikokoukseen. Koska asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen, asian käsittely siirtyi informaaleihin, joissa fasilitaattorina toimii Stephen Michell Sveitsistä. Asiasta järjestettiin useita informaaleja kokouksen aikana.

Informaalien lopputuloksena syntyivät päätelmät, joissa sihteeristöä pyydetään laatimaan tekninen arviointi Kazakstanin viimeisimmästä inventaariosta sekä jakamaan muille osapuolille Kazakstanin ehdotus liitteen B muuttamisesta. Lisäksi osapuolikokous totesi, että Kazakstan voi osallistua yhteistyötöihin, jos se täyttää yhteistyötöihin osallistumista koskevien ohjeiden vaatimukset (9/CMP.1, erityisesti kappaleet 20–24).

Lopuksi osapuolikokous totesi, että Kazakstanin ehdotus tulee sekä SBI 32:n että CMP 6:n asialistalle.

4. PITKÄN AIKAVÄLIN YHTEISTYÖTÄ ILMASTONMUUTOKSEEN VASTAAMSEKSI KÄSITTELEVÄN AD HOC -TYÖRYHMÄN (AWG-LCA) 8. ISTUNTO

4.1 Yhteinen näkemys

Keskustelu yhteisestä näkemyksestä aloitettiin LCA:n täysistunnossa ja sitä jatkettiin kontaktiryhmässä ja informaaleissa. Keskustelussa ilmeni erilaisia mielipiteitä siitä, tulisiko pohjana olla Bangkokin non-paper 33 vai Barcelonan non-paper 43. Kiina, Intia, Saudi-Arabia ja useat kehitysmaat pitivät parempana pohjana Bangkokin asiakirjaa, EU ja Yhdysvallat Barcelonan asiakirjaa. Useat kehitysmaat painottivat erityisesti mainintaa, että kehittyneet maat eivät saa ryhtyä yksipuolisiin protektionistisiin kauppatoimiin. Monet kehitysmaat painottivat sitä, että yhteistä näkemystä tulisi tarkastella kestävä kehityksen yhteydessä.

4.2 Päästöjen vähentäminen

Päästövähennysten tasosta ei Kööpenhaminan kokouksen aikana saatu uutta tietoa. USA ilmoitti, ettei se ole valmis Kööpenhaminassa korottamaan päästövähennystarjoustaan. Useat Kioton teollisuusmaaosapuolet korostivat pöytäkirjan kattavan vain 1/3 maailman päästöistä. Ympäristöllinen vaikuttavuus ei siten toteudu ilman laajempaa osallistumista ja USA:n mukanaoloa. Tärkeä kehitys oli myös se, että Japani, Venäjä ja myös Kanada ilmoittivat tarjoustensa olevan tarkoitettuja nimenomaan globaaliin sopimukseen, eivät Kioton pöytäkirjan neuvotteluihin toisesta velvoitekaudesta. USA halusi poistaa AWG-LCA:n päätöstekstistä viittaukset Kioton pöytäkirjaan. Samalla kaikki kehitysmaat korostivat erittäin voimakkaasti sen jatkuvuuden tärkeyttä.

EU peräänkuulutti Kööpenhaminassa päästövähennysten riittävää tasoa ja korosti ulospäin sekä AAU-ylijäämän että nieluja koskevien sääntöjen merkitystä sopimuspaketissa. Näihin olisi saatava ratkaisu ennen päästötavoitteista sopimista. Samalla EU:n sisällä jatkettiin keskustelua AAU-ylijäämästä.

4.2.1 REDD+

Kehitysmaiden metsäkadosta ja metsien tilan heikkenemisestä hyväksyttiin Kööpenhaminassa osapuolikokouksessa SBSTA-päätös, jossa annetaan lisäohjeistusta REDD:iin liittyviin metodologisiin kysymyksiin. AWG-LCA:n alla valmisteltiin päätöstä FCCC/AWG-LCA/2009/L.7/Add.6, joka kuitenkin jäi keskeneräiseksi niiltä osin kuin se liittyy muihin avoimiin neuvotteluissa olleisiin kysymyksiin (mm. rahoitus ja metsäkadon seurantakysymykset).

Kööpenhaminan sitoumus sisältää viittauksen, jossa tunnustetaan REDD:n rooli ja ennakoidaan REDD+ -mekanismin perustamista.

4.2.2 Kansainvälisen lentoliikenteen ja merenkulun päästöt

Kansainvälisen lentoliikenteen ja merenkulun päästöjen rajoittamisesta ei tullut mainintaa loppuasiakirjaan. Näiden sektoreiden päästöt eivät olleet korkealla agendalla. Kööpenhaminan neuvottelujen pohjana olevissa sopimusluonnoksissa on vielä ”paikkavaraus” bunkkereita varten ja keskustelu jatkuu vuonna 2010.

Kokouksessa vallitsi yleisesti näkemys, että lento- ja merenkulkusektoreiden päästöjä tulee hoitaa kansainvälisellä tasolla, koska niitä ei voi kohdentaa maittain, ja että IMO:n ja ICAO:n tulee tehdä työ. Ydinkiistakysymys on, miten CBDR-periaate tulee ottaa huomioon IMO:n ja ICAO:n työssä. Kehitysmaat vaativat täyttä soveltamista. Teollisuusmaat katsovat eri nyanssein, että periaate voidaan ottaa huomioon, mutta vain siltä osin kuin se on mahdollista IMO:n ja ICAO:n yhdenvertaista kohtelua koskevien periaatteiden ja käytäntöjen puitteissa. Tarkoituksena on nimenomaan, että päästövähennystoimet IMO:ssa ja ICAO:ssa eivät koskisi maita, vaan elinkeinon harjoittajia. CBDR-periaatteen soveltaminen ei ole tämän vuoksi suoraan sovellettavissa, koska se perustuu valtioiden välille perustuvaan jakoon, I liitteen ja I liitteen ulkopuolisiin maihin.

Kehitysmaat eivät lähtökohtaisesti halunneet mitään uutta kirjausta ilmastopimuksen puolella. Ne ovat tyytyväisiä nykyisen Kioton pöytäkirjan veloitteeseen (artikla 2.2.), jonka mukaan I liitteen maiden tulee ryhtyä toimenpiteisiin IMO:ssa ja ICAO:ssa päästöjen vähentämiseksi. Singapore, Meksiko, Brasilia ja Etiopia, Afrikan Unionin edustajana, suhtautuvat kuitenkin myönteisesti yrityksiin kirjata jotain loppuasiakirjaan ja ne tunnustavat, että on toimittava laajemmin kuin vain I liitteen maiden toimesta. Saudi-Arabia vastustaa järjestelmällisesti, muiden öljytuottajamaiden tuella, asian käsittelyä COP:ssa. Ilmastopimuksen yksimielisyysvaatimuksen vuoksi Saudi-Arabia pystyy estämään ratkaisun synnyn. Kiina ei myöskään halua kirjausta ilmastopimukseen, ainakaan ennen kuin kaikki muut palaset ovat paikallaan. Kiina ja Intia korostavat vahvasti CBDR-periaatteen soveltamisen tärkeyttä.

Teollisuusmaat ovat neuvotteluissa melko heikoilla. Vain EU, Norja, Australia ja Kanada tavoittelivat kirjausta COP:sta. USA ja Japani eivät olleet kovin kiinnostuneita siitä. Näille riittää, että työtä jatketaan IMO:ssa ja ICAO:ssa. Venäjä vastustaa veloitteiden asettamista vain I liitteen maille. Venäjä haluaisi tämän vuoksi loppuasiakirjaan lyhyen tekstin siitä, että työ tehdään erityisjärjestöissä IMO:ssa ja ICAO:ssa.

Keskeistä valmistautumista Meksikon osapuolikokoukseen joulukuussa 2010 on panostaminen työhön IMO:ssa ja ICAO:ssa. Tässä yhteydessä on myös tehostettava yhteistyötä muiden I liitteen maiden kanssa (mm. Norja, Yhdysvallat, Venäjä). EU:n bunkkerityöryhmä jatkaa suunnitelmien mukaan työtään Espanjan kaudella. Keskeistä olisi analysoida viime vuoden toimintaa ja Kööpenhaminan kokemuksia, jotta työllä olisi lisäarvoa Meksikon valmistautumista silmällä pitäen.

Suomi tukee vahvasti EU:n kantaa, jonka mukaan ilmaston ja globaalisti integroituneiden elinkeinosten kannalta on erittäin tärkeää tavoitella globaalia sektorikohtaista ratkaisua, joka työstetään IMO:ssa ja ICAO:ssa, ja jolla vältetään hiilivuotoa ja kilpailun vääristymää. Eroa ei voida tehdä teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välillä. Noin 75 % laivoista on tänään rekisteröity kehitysmaiden rekistereihin. Suomella korostuu erityisesti lentoliikenteen osalta Aasiaan suuntautuvan liikenteen uhkatekijät, jollei saada aikaan kansainvälistä sopimusta ICAO:n puitteissa.

4.2.3 Mekanismit (Emissions trading and the project-based mechanisms)

Mekanismikeskustelut etenivät hyvin hitaasti AWG-LCA:n ja AWG-KP:n neuvotteluissa. AWG-LCA:ssa useat osapuolet olivat hyvin haluttomia keskustelemaan markkinamekanismeista yleensä, ja puheenjohtajan neuvotteluteksti kokouksen puolivälissä sisälsi vain yleisen maininnan markkinoiden hyödyntämisestä. Olemassa olevia mekanismeja koskevia tekstejä pyrittiin tiivistämään niin, että poliittiselle tasolle olisi jäänyt selkeitä vaihtoehtoja.

AWG-LCA:n virallisessa osuudessa päästiin tekstiin, joka sisälsi useita optioita.

4.2.4 Vastetoimet

Tehtiin runsaasti hakasulutettu päätösluonnos, jonka pohjalta käsittelyä tullaan jatkamaan. Asia on erityisen läheinen monille öljyntuottajamaille, mutta I liitteen ulkopuoliset maat ovat esittäneet huolensa myös mahdollisesta turismin vähenemisestä ja mm. lentorahtina kuljetettavien eksoottisten hedelmien vientimahdollisuuksien supistumisesta. Kööpenhaminan sitoumus nostaa vastetoimien vaikutuksen ilmastonmuutoksen haitallisiin vaikutuksiin sopeutumisen rinnalle ja tasavertaiseen asemaan.

4.3 Sopeutuminen

Tehtiin päätösluonnos, jonka pohjalta käsittelyä tullaan jatkamaan. Luonnoksen voidaan katsoa pitkälti rakentuvan EU:n esittämän sopeutumisen toimintakehikon varaan. Kuitenkin erityisesti AOSIS esitti, että toimintakehikko saattaa jäädä sanahelinäksi, ja siksi esitti, että kehikon sijasta puhuttaisiin ohjelmasta, joka sisältäisi käytännön toimia. Myös Kööpenhaminan sitoumus puhuu ohjelmasta. Institutionaaliset järjestelyt ovat vielä auki. Päämääristä ja periaatteista ollaan yksimielisiä, samoin toimintojen kategorioista. Hankalimpia kysymyksiä ovat lisäksi vastetoimien vaikutusten liittäminen sopeutumiseen sekä teollisuusmaiden historiallinen vastuuseen vetoaminen sopeutumistoimien rahoittamisessa.

4.4 Teknologia ja kehitysmaiden toimintavalmiuksien parantaminen

4.4.1 Teknologia

Teknologiatyö alkoi virallisesti Barcelonassa pöydätyn asiakirjan pohjalta. Maaryhmät olivat epävirallisesti ennen kokousta sopineet, että YK-sihteeristö lyhentää asiakirjaa ja yhdistää päällekkäiset ehdotukset. Uuden asiakirjan pohjalta aloitettiin varsinaiset artiklakohtaiset neuvottelut. Ensimmäisissä kysymyksinä olivat teknologiamekanismin rakenne ja siihen liittyvät muut järjestelyt. Tässä keskeisessä asemassa ovat toimet, joilla voidaan tukea teknologian siirtoa, sen rahoittamista ja samalla kapasiteetin rakentamista. Yhteisenä nimikkeenä on ollut maalähtöinen lähestymistapa. Kaiken teknologian siirron taustalla on oltava toiminnan tuki päästöjen vähentämiselle ja sopeuttamisen helpottamiselle.

Teollis- ja tekijänoikeuksien suoja nousi esille G-77 ja Kiinan vaatimuksesta. Teollisuusmaat eivät halunneet nähdä tätä erillisenä kysymyksenä. Siitä ei tarvita erillisiä artikloja sopimukseen. Teollisuusmaiden kantana on edelleen se, että teollis- ja tekijänoikeuksia ei voida heikentää ja niiden kä-

sittely kuuluu Maailman kauppajärjestö WTO:lle ja Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO:lle. Ne ovat perusta uuden teknologian kehittämiseksi ja innovaatiolle.

Teknologiatyöryhmän asiakirjaan on kirjattu mekanismin rakenne niin, että siinä olisivat tavoitteet, yhteinen toiminta teknologian alalla, toimet, joita voidaan tukea, teknologiamekanismi, instituutio-naaliset järjestelyt, yhteys rahoitukseen, teknologiakeskus ja verkosto tukemaan toimintaa. On kuitenkin epäselvää mikä asema asiakirjalla on ja jatkuuko työ vuonna 2010 tältä pohjalta.

Kööpenhaminan sitoumuksessa mainitaan teknologia kohdassa 11. Siinä todetaan, että teknologian kehittämisen ja siirron tehostamiseksi perustetaan teknologiamekanismi, jonka tarkoituksena on tehostaa teknologian kehittämistä ja siirtoa. Se tukee toimintaa päästöjen vähentämiseksi ja sopeuttamisen parantamiseksi. Toimintaa ohjaa maalähtöinen lähestymistapa ja se perustuu kansallisiin oloihin ja tarpeisiin.

Lisäksi apuelinten (SBI/SBSTA) kokouksista saatiin puheenjohtajan päätelmät, jotka hyväksyttiin. Näissä mm. kiitetään EGTT:tä sen raportista ja työstää SBI pyytää vielä GEF:iä laatimaan strategisen teknologian siirron ohjelman toteutuksen edistymisestä 32. istunnossa, mukaan lukien Poznanin strategisen pitkän aikavälin näkymät.

4.4.2 Kehitysmaiden toimintavalmiuksien vahvistaminen

Tehtiin päätösluonnos, jonka pohjalta käsittelyä tullaan jatkamaan. Siinä sopeutumista käsitellään läpileikkaavana teemana ja perustana on nykyisen sopimuksen alainen toimintakehikko. Suurimmat ongelmat liittyvät institutionaalisiin järjestelyihin (tekninen paneeli) ja rahoituksen määrään ja seurantaan (indikaattorit, rahasto).

4.5 Rahoitus

Sopu rahoitussitoumuksista saavutettiin vasta korkean tason poliittisissa neuvotteluissa. Virkamies-tason LCA-neuvotteluita käytiin aina viime päiviin asti epävirallisessa valmisteluryhmässä, jota vetivät G77:n puolelta Farrukh Khan (Pakistan) ja WEOG:in puolelta Suomen Jukka Uosukainen. Verrattuna aiempiin kokouksiin vasta Kööpenhaminassa päästiin todelliseen neuvottelutyöhön. Ilmapiiri oli asiallinen ja pienessä kokoonpanossa maat ja ryhmät alkoivat viimein liikkua kannoistaan ja päästiin vihdoinkin aitoon yritykseen rakentaa kompromisseja. Työ keskittyi erityisesti rahoituksen hallintointiin ja uuteen rahastoon ja/tai korkean tason elimeen; oli selvää, että rahoituksen tasoa ja lähteitä koskevat asiat jäävät joka tapauksessa poliittiselle tasolle. Tästä huolimatta työ eteni virkamiestasolla varsin hitaasti, ilman suuria läpimurtoja. G77-ryhmän sisällä oli selkeästi maita, jotka olivat valmiimpia kompromisseihin kuin toiset; etenkin Intia esiintyi kovan linjan edustajana. Teksti jäi näin ollen kaikista ponnisteluista huolimatta suurelta osin hakasulkuihin, ja näin ollen rahoituskysymykset päätettiin siirtää ministeritasolle toisen viikon loppupuolella. Osa kehitysmaista vastusti siirtämistä poliittiselle tasolle viimeiseen asti, tämä luonnollisesti koski muitakin LCA-asiakohtia kuin rahoitusta.

Rahoituksen hallinnoinnin osalta esillä oli kaksi avainkysymystä: a) muodostetaanko ja millainen hallintoelin (governing body) COP:in ja varsinaisten rahoitusinstrumenttien väliin - tässä päävaihtoehtoina olivat EU:n high level body ja G77:n executive board, USA:n, Japanin ja Kanadan suhtautuessa varauksellisesti koko elimen tarpeellisuuteen; ja b) tarvitaanko nykyisten rahoitusinstituutioiden rinnalle uusi rahasto rahoitusikkunoineen. Päävaihtoehdot ovat G77:n ajama raskassoutuinen ja laaja-alainen rahasto ja USA:n esittämä (Japanin ja Kanadan kannattamana) maailmanpankipohjainen reformoitu CIFs. EU pysytteli vielä tässä vaiheessa peruskannassaan, ettei uutta rahastoa välttämättä tarvita. Joidenkin jäsenmaiden mielestä EU oli keskustelussa liian passiivinen ja

nämä toivoivatkin, että EU ottaisi aktiivisemmin kantaa keskusteluun ja nimenomaan tukisi USA:n esitystä. Rahoituksen hallinnointia koskevat erimielisyydet EU:n sisällä eivät näin täysin ratkenneet Kööpenhaminan aikaan. Kööpenhaminan sitoumuksen sisältämä paneeli on eräänlainen kompromissi EU:n ja G77:n esitysten välillä ja uusi rahasto USA:n ja G77:n esitysten välillä. Jatkoneuvottelut tulevat osoittamaan tarkemmin mitä näistä tulee. Rahaston osalta oletusarvona on, että kyseessä on Maailmanpankin ilmastorahastojen pohjalta rakentuva uusi rahasto.

EU jatkoi Kööpenhaminan kokouksen aikana tiivistä yhteydenpitoa etenkin muiden I liitteen maiden kanssa rahoituskysymyksissä. Valitettavasti G77:n kanssa yhteydenpito oli hankalampaa sekä aikataulukysymysten että etenkin G77:n sisäisten erimielisyyksien takia. EU:n rahoitusryhmä EGIF paitsi valmisteli tulevia neuvotteluseesioita, myös selkeytti EU:n kantaa liittyen lyhyen aikavälin rahoitukseen ja EU:n panostukseen siinä (Eurooppa-neuvoston 10.12.2009 päätöksen pohjalta) ja jatkoi kantojen kehittämistä rahoituksen hallinnoinnista, ml. olemassa olevien instituutioiden rooli.

4.6 Ilmasto ja tasa-arvonäkökulma

Neuvottelujen lopputulos sisältyy pitkän aikavälin työryhmän, AWG-LCA:n raporttiin, jonka liitteenä ovat tekstiluonnokset siinä muodossa kuin ne jäivät neuvottelun toisen viikon lopulla. Raportin mukaan tekstit ovat jatkotyön pohjana. Neljään kohtaan sisältyy viittaus sukupuolten tasa-arvoon ja naisten aktiiviseen osallistumiseen. Nämä ovat johdannoksi tuleva yhteinen näkemys, sopeutuminen, metsien häviämisen estämistä ja laadun parantamista koskeva osa ja kehitysmaiden valmiuksien parantaminen.

Suomi sai ympäristö-, kehitys- ja naisjärjestöjen myöntämän ensimmäisen tasa-arvopalkinnon, (Gender Championship Award)" tunnustuksena tuestaan kehitysmaiden naisten osallistumiselle neuvotteluihin ja naisten aktiivista osallistumista koskevien esitysten tekemisestä uuteen sopimukseen.

5. PUITESOPIMUKSEN I LIITTEEN MAIDEN SEURAAVAN SITOUMUSKAUDEN VELVOTTEITA TARKASTELEVAN AD HOC -TYÖRYHMÄN (AWG-KP) 10. ISTUNTO

5.1 Kioton pöytäkirjan liitteen I valtioiden päästövähennykset

5.1.1 Nielut

Kööpenhaminan kokouksessa käytiin AWG-KP:n alla neuvotteluja nielujen huomioimisesta kansainvälisesti sitovassa sopimuksessa aina korkean tason neuvottelujen alkamiseen saakka. LULUCF-neuvottelujen eteneminen oli verrattain hidasta ja tekstiehdotus sisältää edelleen runsaasti eri laskentavaihtoehtoja.

Kööpenhaminan sitoumus ei sisällä kannanottoa siitä, mikä on nielujen rooli tulevassa ilmastopimusjärjestelmässä.

5.1.2 Mekanismit

Mekanismien osalta ei juurikaan edetty. Velvoitekausivarannon ja CDM:n alueellisen jakautumisen osalta päästiin yhteisymmärrykseen yhdestä optiosta.

5.1.3 Mahdolliset seuraamukset

Ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä mahdollisia haitallisia seuraamuksia kontaktiryhmässä käsiteltäessä tuotiin G77:n taholta esille se, että ilmastonmuutoksen hillitseminen ei saa johtaa kauppaa haittaaviin rajatoimiin. Erityisesti Saudi-Arabia ja Argentiina toivat tämän selkeästi esille.

5.1.4 Muut asiat eli kaasut, sektorit, yksiköt

Asiakohdan neuvottelut edistyivät hyvässä hengessä. Sovitussa tekstissä on IPCC:n vuoden 2006 menetelmäohjeista viitattu SBSTA 30:ssa sovittuun työohjelmaan raportointiohjeistojen kehittämisestä, ja sovittu, että toisella velvoitekaudella käytettäisiin 2006 menetelmäohjeistossa olevia menetelmiä Kioton pöytäkirjan A-liitteen sektoreille. Lisäksi aikasarjat tulisi laskea uudelleen. Artiklan 3.3 ja 3.4 osalta tulotaisiin sopimaan COP:ssa täydentävistä menetelmistä, mutta on auki milloin tämä tapahtuisi.

Näiden kahden kohdan lisäksi päätösluonnoksessa on hakasulut Kioton pöytäkirjan A-liitteeseen kuuluvia päästoluokkia selventävä kohdan (para 12) ympärillä. SBSTA:a pyydetään arvioimaan vaikutukset raportointia ja tarkastuksia koskeviin muihin päätöksiin sovittavaksi viimeistään CMP 7:ssä.

Tekstissä jäi sopimatta, miten uudet F-kaasut (NF₃, fluoratut eetterit, perfluorieetterit ja SF₅CF₃) otetaan mukaan seuraavalla velvoitekaudella. Kyseiset kaasut eivät sisälly Kioton pöytäkirjaan. Yhteistä näkemystä ei myöskään löytynyt siihen, käytetäänkö päästöjen yhteismitallistamiseen (muuttaminen CO₂ ekvivalenteiksi) IPCC:n neljännen (IPCC AR4) vai toisen arviointiraportin (IPCC AR2) mukaisia GWP-kertoimia.

6. SOPIMUKSEN JA PÖYTÄKIRJAN ALAELINTEN 31. ISTUNNOT

SBI ja SBSTA -istunnoissa useiden asiakohtien käsittely siirrettiin sellaisenaan kesäkuussa 2010 pidettäviin SBI/SBSTA 32:een. Tällä pyrittiin antamaan neuvotteluaikaa muille uuden sopimukseen syntyyn liittyville asiakohdille muilla kokousraiteilla. Raportissa on esitelty ainoastaan agendakohdat, joissa tehtiin päätöksiä; tarkemmat dokumentit päätöksistä löytyvät ilmastosihteeristön sivuilta: <http://unfccc.int/documentation/documents/items/3595.php>

6.1 SBSTA 31

6.1.1 Nairobien työohjelma (asiakohta 3)

Saatiin aikaan lähinnä prosessuaaliset päätelmät. Ensi vuonna käynnistyvässä arviossa pureudutaan mm. Kööpenhaminan neuvotteluissa AOSIS:n esittämiin ongelmiin mm. toimintapyyntöjen liika-kuormituksesta ja siitä, että SBI ei ole käsitellyt työohjelman suosituksia. Kontaktiryhmän puheenjohtajana toimivat Kishan Kumarsingh (Trinidad ja Tobago) and Don Lemmen (Kanada).

6.1.2 Tutkimus ja systemaattinen havainnointi (asiakohta 6)

SBSTA 30 pyysi GCOS-sihteeristöä päivittämään "GCOS Implementation plan"-suunnitelman. SBSTA 31:ssä esiteltiin päivitetty suunnitelma (raportti), joka on kommentointivaiheessa ja valmistuu huhtikuussa 2010 (dokumentti FCCC/SBSTA/2009/MISC.12). Raportti esiteltiin ja puheenvuoron käyttivät WMO, GCOS, GEOSS sekä muutama maa/maaryhmä ml. EU. Dokumentti käsitellään varsinaisesti SBSTA 33:ssä. Asiasta hyväksyttiin puheenjohtajan päätelmät (L.16 ja Add.1).

Lisäksi systemaattisesta havainnoinnista tehtiin COP-päätös, jossa mm. todetaan, että on paljon alueita, joilta havainnointitietoa puuttuu ja kehoitetaan osapuolia työskentelemään tiedon saatavuuden parantamiseksi ja rohkaistaan tukemaan havainnointitoiminnan kehittämistä erityisesti kehitysmaissa (pätösluonnos oli hyväksytty SBSTA 30:ssä).

6.1.3 I liitteen maiden kasvihuonekaasuinventarioiden tarkastukset (review) (asiakohta 7a)

UNFCCC-sihteeristö esitteli raportin asiakohdasta. Raportti käsittelee inventaarioiden tarkastuksia (review). Tarkastuksissa on ollut jonkin verran ongelmia mm. aikataulujen osalta (raportit viivästyneet). Asiantuntijarekisterissä (roster of experts) olevista asiantuntijoista kaikki eivät ole käyneet tarkastajakoulutusta ja rekisteri ei kaikilta osin ole ajan tasalla. Tarkastajista on pulaa, eikä kaikkiin tarkastuksiin ei ole saatu tarvittavaa määrää asiantuntijoita. Tarkastajakoulutuksen rahoitus ei myöskään ole riittävällä tasolla. Rahoituksen puute oli myös syynä CRF reporter -ohjelmiston art.3.3 ja 3.4 koskevan osion viivästymiseen. SBSTA hyväksyi raportin.

Tämän lisäksi COP sekä CMP tekivät päätöksen, jossa pyydetään sihteeristöä laatimaan ja toteuttamaan inventaarioiden tarkastajien koulutusohjelma.

6.1.4 Hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS) geologisiin muodostumiin osana puhtaan kehityksen mekanismia (CDM) (asiakohta 8b)

Asiakohdan tiukat rintamalinjat olivat avausistunnossa entisellään. Mm. Saudi-Arabia, Norja, EU ja Japani kannattivat CCS:n mahdollistamista CDM:ssa. CCS:een kriittisesti suhtautuvat maat, kuten Venezuela ja Mikronesia, muistuttivat teknologian keskeneräisyydestä ja epävarmuuksista. Brasilian mukaan CCS ei sovellu osaksi CDM:ia.

Saudi-Arabia ja muut öljynviejämaat (Kuwait, Qatar, Oman) ovat pitäneet asiaa korkealla poliittisella agendalla useammilla neuvotteluraiteilla. Puheenjohtaja esitti loppupäätelmät, joissa asiakohdan käsittely siirretään SBSTA32:een ja asiaa käsitellään päätelmäluonnoksen liitteen tekstin perusteella. Liitteen tekstiluonnoksessa annetaan SBSTA:lle tehtäväksi luoda ohjeet ja käytännöt, joiden perusteella CCS-hankkeet voidaan hyväksyä puhtaan kehityksen mekanismin hankkeiksi.

6.2 SBI 31

6.2.1 I liitteen maiden kansalliset tiedonannot, inventaarioreportit ja niiden tarkastukset (asiakohdat 3a ja b, 10 ja 13)

SBI:n raportointia koskevissa asioissa (I liitteen maiden kansalliset tiedonannot, inventaariot ja niiden tarkastukset) oli poikkeuksellisesti kontaktiryhmä. Aluksi näytti siltä, että päätelmiä ei synny, koska osapuolten näkemykset erosivat mm. 6. kansallisen tiedonannon toimitusajankohdan osalta. Lopulta päätelmistä (L.26) sovittiin mutta asiakohdan käsittelyä jatketaan seuraavassa SBI:ssa, jolloin päätetään seuraavan kansallisen tiedonannon ajankohta.

6.2.2 Sopimuksen artiklaan 4.8 ja 4.9 liittyvät asiat (asiakohta 6 a)

Edistyminen päätöksen 1/CP.10 toimeenpanossa (ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja vastatoimet) (asiakohta 6a). Saatiin aikaan päätelmät. Asiakohdassa tarkasteltiin veloitteiden toteutumista ja mm. Buenos Airesin työohjelman edistymistä (päättös 1/CP.10). Asiaa käsiteltiin kontaktiryhmässä Thinley Namgyelin (Bhutan) johdolla.

6.2.1 Vähiten kehittyneitä maita koskevat asiat (asiakohta 6b)

Asiakohdassa käsitellään vähiten kehittyneiden maiden asiantuntijaryhmän (LEG) toimintaa ja sen raportin hyväksymistä. Saatiin aikaan päätelmät. LEG:in työtä kiitettiin ja sille toivottiin tukea jatkossa. Mahdollisesta uudesta LEG:in mandaatista pyydetään lähetteet 10.8.2010 mennessä.

6.2.2 Kioton pöytäkirjan elimissä toimivien yksityisten henkilöiden erioikeudet ja vapaudet (asiakohta 14 d)

Täysistunnossa ei käytetty puheenvuoroja. Asian käsittely siirrettiin informaaleihin, joita avustaa Dessina Williams Grenadasta. Ensimmäiset informaalit järjestettiin keskiviikkona 9.12. Informaa-

leissa sovittiin, että ryhmä pyrkisi jatkamaan kesäkuussa Bonnissa tuotetun neuvottelutekstin käsittelyä siten, että tekstistä pyritäisiin poistamaan mahdollisimman paljon hakasulkuja ja lyhentämään sitä. Kun Kioton pöytäkirjan osapuolten kokous lykkääntyi iltapäivälle Tuvalun muutosehdotuksesta käydyn kontaktiryhmäriidan vuoksi, erioikeuksia ja vapauksia koskevat informaalit jouduttiin keskeyttämään puolen tunnin jälkeen niiden aloittamisesta, koska suurin osa aiemmin muutosehdotuksia tehneistä osapuolista oli edelleen täysistunnossa. Keskustelua päätettiin jatkaa 10.12, jolloin informaalit jouduttiin jälleen lykkäämään samasta syystä. Seuraavan kerran tekstiä oli tarkoitus käsitellä 11.12, jolloin aikaa oli varattu kahdelle informaalille. Heti informaalien alussa E-Afrikka esitti, että asian käsittely lykättäisiin jatkovalmisteluun seuraavaan SBI:n istuntoon ja ratkaistaisiin CMP 6:ssa, koska on ennen aikaista ratkaista erioikeus- ja vapauskysymystä ennen kuin tiedetään tulevan sopimusjärjestelyn sisältö ja sen mukanaan tuomat mahdolliset uudet elimet, joilla voi olla tarve erioikeuksiin ja vapauksiin. Kiina (Kanada, Brasilia, Nigeria, EU) tukivat E-Afrikan ehdotusta. Fasilitaattori laatii asiasta päätelmiä koskevan luonnoksen, jonka SBI myöhemmin hyväksyi.

7. LIITTEET

- LIITE 1 Suomen valtuuskunnan kokoonpano**
- LIITE 2 Tasavallan presidentti Tarja Halosen puhe korkean tason osuudessa**
- LIITE 3 Suomen järjestämät oheistapahtumat**

LIITE 1

Suomen valtuuskunnan kokoonpano

Puheenjohtaja

Tasavallan presidentti Tarja Halonen

Varapuheenjohtajat

Pääministeri Matti Vanhanen

Ympäristöministeri Paula Lehtomäki

Pääneuvottelija Sirkka Haunia, Ympäristöministeriö

Jäsenet

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paavo Väyrynen, ulkoasiainministeriö

Asuntoministeri Jan Vapaavuori, ympäristöministeriö

Neuvonantaja Aleksi Härkönen, tasavallan presidentin kanslia

Ulkoasioiden alivaltiosihteeri Esko Hamilo, valtioneuvoston kanslia

EU-asioiden valtiosihteeri Kare Halonen, valtioneuvoston kanslia

EU-asioiden neuvonantaja Anna-Mari Vimpari, valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston ilmastopoliittinen asiantuntija Oras Tynkkynen, valtioneuvoston kanslia

Osastopäällikkö Jorma Julin, ulkoasiainministeriö

Ympäristöjohtaja Veikko Marttila, maa- ja metsätalousministeriö

Hallitusneuvos Lolan Eriksson, liikenne- ja viestintäministeriö

Hallitusneuvos Päivi Janka, työ- ja elinkeinoministeriö

Kansliapäällikkö Hannele Pokka, ympäristöministeriö

Kansainvälisten asian johtaja Jukka Uosukainen, ympäristöministeriö

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen jäsen Katrin Sjögren, Ahvenanmaa

Asiantuntijat ja avustajat

Lehdistöpäällikkö Eila Nevalainen, tasavallan presidentin kanslia

Majuri Marko Kivelä, 3. adjutanti, tasavallan presidentin kanslia

EU-asioiden alivaltiosihteeri Jukka Salovaara, valtioneuvoston EU-sihteeristö

EU-erityisasiantuntija Merja Turunen, valtioneuvoston EU-sihteeristö

Tiedotuspäällikkö Mikko Norros, valtioneuvoston kanslia

Suurlähtettiläs Maarit Jalava, ulkoasiainministeriö

Ulkoasiainneuvos Markku Niinioja, ulkoasiainministeriö

Yksikön päällikkö Tiina Jortikka-Laitinen, ulkoasiainministeriö

Erityisasiantuntija Aira Kalela, ulkoasiainministeriö

Lähetystöneuvos Pekka Kosonen, ulkoasiainministeriö

Ympäristöalan neuvonantaja Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö

Ylitarkastaja Karoliina Anttonen, ulkoasiainministeriö

Erikoistutkija Folke Sundman, ulkoasiainministeriö

Yksikön päällikkö Kaija Suvanto, ulkoasiainministeriö

Ministerineuvos Pertti Ikonen, ulkoasiainministeriö

Ulkoasiainsihteeri Lotta Nymann-Lindegren, ulkoasiainministeriö

Lehdistöavustaja Annika Saarikko, ulkoasiainministeriö

Erityisasiantuntija Outi Honkatukia, valtionvarainministeriö

Kansainvälisten asiain neuvos Aulikki Kauppila, maa- ja metsätalousministeriö

Ympäristöylitarkastaja Anne Vehviläinen, maa- ja metsätalousministeriö

Tutkija Jaana Kaipainen, maa- ja metsätalousministeriö

Hallitusneuvos Anna Sotaniemi, liikenne- ja viestintäministeriö
Ylitarkastaja Erja Fagerlund, työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöneuvos Jaakko Ojala, ympäristöministeriö
Erityisavustaja Hanna Ekman, ympäristöministeriö
Tiedottaja Karoliina Kinnunen Mohr, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Tuomas Kuokkanen, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Harri Laurikka, ympäristöministeriö
Ylitarkastaja Marjo Nummelin, ympäristöministeriö
Ylitarkastaja Paula Perälä, ympäristöministeriö
Ylitarkastaja Henni Axelin, ympäristöministeriö
Avustaja Outi Leskelä, ympäristöministeriö
Kansanedustaja Susanna Huovinen, eduskunta
Kansanedustaja Antti Kaikkonen, eduskunta
Kansanedustaja Jouko Skinnari, eduskunta
Kansanedustaja Marja Tiura, eduskunta
Kansanedustaja Pentti Tiusanen, eduskunta
Valiokuntaneuvos Marja Ekroos, eduskunta
Tutkimusjohtaja Heikki Toivonen, Suomen ympäristökeskus
Ohjelmajohtaja Tapani Vaahtoranta, ulkopoliittinen instituutti
Pääjohtaja Petteri Taalas, Ilmatieteen laitos
Tutkimusprofessori Ilkka Savolainen, VTT
Erikoistutkija, Sampo Soimakallio, VTT
Teknologia-asiantuntija Tuomo Suortti, Tekes
Tilastopäällikkö Riitta Pipatti, Tilastokeskus
Johtava asiantuntija Mikael Ohlström, Elinkeinoelämän keskusliitto
Puheenjohtaja Klemetti Näkkäläjärvi, saamelaiskäräjät
Ilmastonmuutosasiantuntija Katri Suomi, Kirkon ulkomaanapu
Toiminnanjohtaja Eero Yrjö-Koskinen, Suomen luonnonsuojeluliitto
Johtaja Leena Karessuo, Kuntaliitto
Tutkija Kaarin Taipale, Sustainable buildings and construction, Marrakesh Task Force
Talouspoliittinen asiantuntija Ralf Sund, STTK

LIITE 2 Tasavallan presidentti Tarja Halosen puhe korkean tason osuudessa

**Statement by President of the Republic of Finland Tarja Halonen
At the 15th Conference of Parties of the UN Framework Convention on Climate Change
Copenhagen, 16 December 2009**

Mr President, Dear Colleagues, Ladies and Gentlemen,

1. The road from Bali to Copenhagen has been long and rocky. Everybody knows the urgency of the task in our hands. We are here to make a firm commitment to tackle climate change and to secure the wellbeing of man and nature. It is time to seal the deal.
2. The deal in Copenhagen must include three things. First, the developed countries must commit themselves to ambitious emission reductions, both mid- and long-term.
3. Second, we need clear commitments also from the developing countries. Especially emerging economies must reduce the growth of their emissions.
4. Third, having the right attitude is vital, but combating climate change will also require financial resources. Developing countries need money to adapt to climate change, to move towards low emission development paths and to fight deforestation. We need to pay special attention to the poorest and most vulnerable. Both public and private financing will be essential.
5. Finance is needed immediately. Finland is ready to contribute her fair share. We have already pledged 110 million Euros of fast-start funding for the next three years, with a view of scaling up our contribution, once the agreement enters into force.

Ladies and gentlemen,

6. Building a bridge towards a new sustainable world is the right and obligation of everyone. Also we women have a vital role to play. Women's participation is essential both in the negotiations and implementation of decisions. Women must be involved at all levels - internationally, nationally and locally.
7. The whole world is watching our conference and expects decisions here and now. Finland is ready to do her share. However, the Kyoto Protocol covers only one third of global emissions. We need everyone on board. A new climate agreement is within reach. I am confident that we can find a way to tackle the remaining differences. Let us make Copenhagen a new beginning.

LIITE 3 Suomen järjestämät oheistapahtumat

Rinnakkaistapahtuma päästövähennysten taakanjaosta vuodelle 2020 (Selecting Mitigation Targets and Financing the Efforts in 2020)

Tommi Ekholm, VTT

VTT järjesti oheistapahtuman EU-paviljongissa 9.12. globaaleista päästötavoitteista, taakanjaosta ja rahoituksesta. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Oras Tynkkynen ja esityksissä Tommi Ekholm (VTT), Michel den Elzen (PBL, Hollanti) ja Niklas Höhne (Ecofys, Saksa) esittelivät tutkimustuloksiaan. Oras Tynkkynen esitteli tilaisuuden loppupuolella kuulijoille myös Suomen ilmasto- ja energiastrategiaa.

Oheistapahtuman esitysten aiheet liikkuvat vaiheittain globaaleista päästötavoitteista alueelliseen taakanjakoon ja kehittyvien maiden päästövähennysten rahoitukseen. Taustatekijöinä esityksille olivat 2°C lämpenemistavoitteen saavuttaminen sekä EU:n ehdottamat 30 % päästövähennykset vuodesta 1990 kehittyneille maille, ja välillä -15 % ... -30 % kehittyville maille näiden perusurasta vuonna 2020.

Ensimmäisessä esityksessä Tommi Ekholm pohti, mitä päästötavoitetta tulisi tavoitella maailmanlaajuisesti vuodelle 2020. Perustuen kahteen eri lähtökohdista tehtyyn analyysiin, 2°C tavoitteen saavuttamiseen kustannustehokkaasti sekä huomioiden mahdolliset rajoitteet päästövähennysten toteuttamisen nopeudelle, esityksessä ehdotettiin vuoden 2020 globaalien päästöjen rajoittamista 0-10 % yli vuoden 1990 tason.

Michel den Elzen esitteli tilaisuuden toisessa esityksessä, miten päästötavoitteita tulisi jakaa kehittyneiden ja kehittyvien maiden välillä. Esityksen tulokset olivat päivitys hänen tekemäänsä ko. kysymystä käsittelevään tietolaatikkoon IPCC:n neljännessä arviointiraportissa. Uusien tarkasteluiden perusteella hän katsoi sekä arviointiraportin tulosten että muiden EU:n tavoitteiden olevan edelleen relevantteja.

Kolmannessa esityksessä Michel den Elzen ja Niklas Höhne tarkastelivat I liitteen maiden päästövähennysten tasapuolisuutta. Esityksessä vertailtiin maiden silloisia päästövähennystarjouksia käyttäen useaa taakanjakokriteeriä arviointimittarina. Esityksessä tarkastelluilla mailla käytetyt eri kriteerit antavat pääosin kohtalaisen samansuuntaisia vähennysprosentteja. Maiden tarjouksista vain EU:n -30 % tarjous ja Japanin tarjous ovat linjassa kriteerien mukaisten vähennysten kanssa, USA:n tarjouksen ollessa kohtalaisesti ja mm. Kanadan, Venäjän ja Ukrainan tarjousten selkeästi kriteerien mukaista taakanjakoa vaatimattomampia.

Tapahtuman viimeisessä esityksessä Tommi Ekholm tarkasteli I liitteen ulkopuolisten maiden päästövähennystavoitteiden asettamista ja rahoittamista. Perustuen pyrkimykseen tasata päästövähennysten marginaalikustannuksia ja siten ilmastopolitiikan vaikutusta yritysten kilpailuasetelmiin maiden välillä, sekä tasoittaa vähennysten kokonaiskustannuksia maiden kehitystasosta riippuen, esityksessä ehdotettiin yleisesti I liitteen ulkopuolisten maiden tavoitteeksi 50 % päästölisäystä vuodesta 1990 sekä n. 80–220 mrd. dollarin vuosittaista rahoitusta I liitteen mailta vuonna 2020 vähennysten toteuttamiseksi.

Pohjoismaiset vähäpäästöiset visiot

Oras Tynkkynen, ilmastoneuvonantaja, Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslia järjesti yhdessä pohjoismaisten kumppanien kanssa sivutilaisuuden pohjoismaisista vähäpäästöisistä visioista heti ilmastokokouksen ensimmäisenä päivänä. Tilaisuus keräsi hyvin osanottajia ja synnytti rakentavaa keskustelua. Puhetta johti valtioneuvoston ilmastopoliittinen asiantuntija Oras Tynkkynen.

Grönlannin infrastruktuuriviraston (Infrastructure Agency) osastonjohtaja Michael Pedersen kuvasi alueen erityishaasteita. Lähes koko Keski- ja Etelä-Euroopan kokoisella alueella asuu vain 56 000 ihmistä. Iso osa liikenteestä joudutaan järjestämään helikopterilla tai lentokoneella. Kylmässä ilmastossa lämmitystä tarvitaan vuoden ympäri, ja hajanaisen rakenteen takia energia tuotetaan tehotomasti. Grönlannin hallitus on lisännyt uusiutuvan energian käyttöä, mutta ennakoi päästöjen kasvavan merkittävästi öljynporauksen ja kaivosteollisuuden kasvun takia.

Islannin ympäristöministeriön Hugi Ólafsson esitteli maansa ilmastostrategiaa. Suuntaa antavana tavoitteena on leikata päästöjä 50–75 prosenttia vuoteen 2050. Maassa kuitenkin harkitaan strategian päivittämistä ja tavoitteiden tiukentamista vastaamaan muiden Pohjoismaiden tasoa.

Islannissa suurin päästölähde on teollisuusprosessit. Energiantuotannon osuus on marginaalinen, sillä 80 prosenttia kaikesta energiasta ja 100 prosenttia varsinaisesta energiantuotannosta (stationary energy) tuotetaan uusiutuvilla, erityisesti geotermisellä energialla. Maa on myös onnistunut vähentämään merkittävästi esimerkiksi alumiinintuotannon PFC-päästöjä. Suurimpia haasteita ovat liikenne ja kalatalous. Maassa edistetään biopolttoaineiden, sähkön ja vedyn käyttöä.

Peter Frykblom Ruotsin valtioneuvoston kanslian (Regeringskansliet) ilmastopoliittisesta sihteeristöstä esitteli maansa saavutuksia ja tavoitteita. Ruotsin Kioto-tavoite oli rajoittaa päästöjen kasvu neljään prosenttiin, mutta kansallisesti tavoite on tiukennettu neljän prosentin vähennykseksi. Vuonna 2007 päästöt olivat jo seitsemän prosenttia alle 1990 tason. Jos otetaan huomioon nielut ja joustomekanismit, Ruotsi on ylisuorittanut Kioton tavoitteen 21 prosenttiyksiköllä. Päästöt asukasta kohti ovat laskeneet 19 prosenttia samaan aikaan kun talous on kasvanut 48 prosenttia.

Tärkeimmäksi keinoksi Frykblom nosti verotuksen. Ilman vuonna 1991 käyttöön otettua hiilidioksidiveroa fossiilisille polttoaineille maan päästöt olisivat arviolta viidenneksen korkeammat. Yleistä verotaso on nostettu tasaisesti 108 euroon ja teollisuuden veroa 16/23 euroon tonnilta. Teollisuuden vero on tarkoitus moninkertaistaa vuoteen 2015 mennessä.

Vuoteen 2020 mennessä Ruotsi pyrkii leikkaamaan päästöjään 40 prosenttia päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla. Joustomekanismien käyttö on rajoitettu enintään kolmannekseen. Uusiutuvan energian osuus on tarkoitus nostaa puoleen, ja vihreiden sertifikaattien kauppa kasvaa 25 terawattituntiin. Visiossa fossiilisten polttoaineiden käyttö lämmityksessä on loppunut vuoteen 2020 ja ajoneuvoissa vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2050 Ruotsin pitäisi olla päästöneutraali.

Suomen esityksessä Tynkkynen kuvasi hallituksen ilmasto- ja energiapoliittisen tulevaisuusselonteon valmisteluprosessia, tavoitteita, linjauksia, skenaarioita, toimeenpanoa ja jatkotyön tarpeita.

Keskustelussa käsiteltiin mm. eroja maiden olosuhteissa, eri teknisiä ratkaisuja päästöjen vähentämisessä sekä politiikkatoimia. Kaikki esitykset ovat ladattavissa Ruotsin EU-puheenjohtajuussivuilta osoitteesta <http://www.se2009.eu/en/1.26095>

Rakentamisella on väliä ilmaston kannalta

Kaarin Taipale, TkT, Kestävän rakentamisen Marrakech-työryhmän puheenjohtaja

Rinnakkaistapahtuman ”Construction Counts for Climate” 11.12.2009 EU-paviljongissa järjesti ympäristöministeriö (Kestävän rakentamisen Marrakech-työryhmä) yhteistyössä UNEP:in (SBCI ja FI) ja Ranskan energia- ja ympäristökeskus ADEME:n kanssa.

”Yksikään hallitus, oli se sitten teollisuus- tai kehitysmaassa, joka haluaa edistää energiansäästöä ja päästä vakavasti otettaviin päästövähennystavoitteisiin, ei voi rakentaa ilmastopolitiikkaansa ottamatta huomioon rakennettua ympäristöä,” totesi asuntonministeri Jan Vapaavuori. Noin kolmannes kaikista energiantuotannon CO₂-päästöistä aiheutuu näet kulutuksesta rakennuksissa. Valtaosa energiasta kuluu tiloja käytettäessä, mutta jopa viidennes jo rakennusvaiheessa. Rakennusten energiansäästö- ja päästövähennyspotentialiaali on muihin sektoreihin verrattuna moninkertainen ja sen toteutus sekä kustannustehokkaampaa että työllistävämpää. Siksi sen kansallista merkitystä on syytä jatkuvasti korostaa.

IPCC:n tutkija, professori Diana Ürge-Vorsatz painotti rakentamista koskevien päätösten pitkävaikutteisuutta. Kun nyt remontoidaan tai rakennetaan, energiatehokkuus on heti nostettava maksimiin. Muuten rakennus ”lukkiutuu” alimitoitettuun suoritus tasoon ja tuhlaa energiaa vuosikymmeniä ennen seuraavaa korjauskierrosta. Olemassa olevan rakennuskannan kunnostus onkin sektorin massiivisin haaste. Kiinteistöalan asiantuntija Hewson Baltzell kuvasi Empire State Buildingin korjausta sijoittajan näkökulmasta. Energiatehokkuuden kasvattamisen vaatima lisäinvestointi oli vain murtoosa joka tapauksessa tehdyn remontin kokonaiskustannuksista. TERI:n tutkija Priyanka Kochhar selosti Intian hallituksen ilmastostrategian keinoja.

UNEP julkisti kaksi selvitystä. Rakennusalalla ei ole ollut yhtenäistä menettelytapaa päästöraportointiin. *Common Carbon Metric* esittää kahta perusindikaattoria: energia- ja hiili-intensiivisyys (kWh/m² /a ja kWh/asukas/a, kgCO₂e/m²/a ja kgCO₂e/asukas/a). *Buildings and Climate Change* kuvaa rakennus- ja kiinteistöalan tilannetta ja jo testattuja politiikkatoimia. Sekä raportit että seminaarin alustukset löytyvät nettisivulta www.environment.fi/sbc.

Oheistapahtumat, ilmasto ja tasa-arvonäkökulma

Aira Kalela, erityisasiantuntija, ulkoasiainministeriö

Suomi osallistui kahden ilmasto- ja tasa-arvotapahtuman järjestämiseen. 16.12. pidettiin Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella Pohjoismaat–Afrikka -tapahtuma, jossa puhujina olivat Gambian, Ghanan, Islannin, Suomen ja Tanskan ministerit. Ministeri Paula Lehtomäki esitti kokouksen loppupuheenvuoron, jossa hän kommentoi käytyä keskustelua ja teki jatkotyötä koskevia ehdotuksia. Tilaisuuteen osallistui runsaat sata osanottajaa.

17.12. puolestaan järjestettiin yhteistyössä Global Gender and Climate Alliancen kanssa korkean tason tapahtuma, johon osallistui mm. tasavallan presidentti Tarja Halonen ja Yhdysvaltain edustajainhuoneen puhenainen Nancy Peloosi.

Tanskan kehitysministeri Ulla Törnäs luovutti tilaisuudessa tasavallan presidentille Millenium tavoite 3:a (Naisten tasa-arvon edistäminen) koskevan soihdun. Soihtu luovutettiin tunnustuksena tasavallan presidentin työstä naisten tasa-arvon edistämiseksi ilmastotyössä.

Tässä yhteydessä tasavallan presidentti esitti sitoumuksen, jonka mukaan Suomi tukee edelleenkin naisten osallistumista ilmastoneuvotteluihin ja edistää neuvotteluissa naisten osallistumisen vahvistamista uudessa sopimuksessa. Suomi toimii myös ilmastonmuutoksen ja sukupuolinäkökulman välisiä yhteyksiä koskevan tietoisuuden lisääjänä. Tasavallan presidentti nosti esiin myös uuden tavoitteen, jonka mukaan Suomi toimii sen puolesta, että naisten osallistuminen vahvistuu kansallisten sopeutumissuunnitelmien valmistamisessa ja toimeenpanossa. Tasavallan presidentti muistutti, että tasa-arvon edistäminen on mukana kaikessa Suomen kehitysyhteistyössä.